

Nr 34

Utlåtande i anledning av väckta motioner om underhållet av rastplatserna vid de allmänna vägarna, m. m.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 326 av fru *Svenson m. fl.*, och II: 394 av herr *Gustavsson* i Alvesta *m. fl.* hemställas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en snabb prövning angående dels hur underhållet av rastplatserna vid våra vägar på lämpligt sätt skall handhas, dels om anordnande av toaletter i tillräcklig utsträckning utmed de större farlederna samt angående vilken myndighet som skall åläggas ansvaret för dessa uppgifter i enlighet med vad i motionerna antytts.

I motionerna aktualiseras det stora behovet av trivsamma rastplatser, som hålles i ordning på sådant sätt att de kan fylla sin uppgift som avkopplingsplatser. Rastställena och särskilt omgivningen kring dem ger ofta ett beklämmande intryck på grund av den nedskräpning som förekommer.

Det synes motionärerna lämpligt att exempelvis någon inom vägmästarområdena hade ansvaret för att god ordning upprätthålles vid själva rastplatserna och i dessas omgivning.

Frågan om toaletter utmed de stora trafiklederna bör kunna ordnas på ett tillfredsställande sätt t. ex. i samarbete med bensinstationerna.

Med hänsyn till den allt större turistfrekvensen på våra vägar är de påtalade missförhållandena av den art att de berörda myndigheterna snarast måste lösa dels frågan om tillsynen av rastplatserna och dels problemet med anordnande av toaletter utmed de större trafiklederna.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 394.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionerna från medicinalstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Medicinalstyrelsen erinrar om att det här icke är fråga om enbart hygieniska aspekter utan jämväl naturskydds- jämte trivselsynpunkter samt icke minst vårt lands anseende som turistland sett ur internationell synvinkel. Det är självfallet att det måste vara föga lockande för turister att besöka fritidsområden och färdvägar till dessa, vilka saknar elementära anordningar för personlig hygien eller som är skräpiga och osnygga.

Hygienen och ordningen vid campingplatserna har i många fall varit föremål för viss reglering, antingen på frivillighetens väg eller genom lokalt utfärdade föreskrifter. Härvid är att märka att normalhälsovårdsordningens föreskrifter har sin räckvidd begränsad till bad- och campingplatser, som upplåtes mot vederlag. Från sanitär synpunkt är en här avsedd *Bihang till riksdagens protokoll 1962. 11 saml. Nr 34—35*

plats att jämföra med en hälsovårdstötort. I allmänhet torde de till en dylik plats hörande omgivningshygieniska problemen vara mer svårbemästrade än vid en permanent tätortsbebyggelse. Svårigheterna betonas också av de lokalt alltför ofta otillräckliga såväl personella som ekonomiska resurserna för den fortlöpande sanitära tillsynen.

Styrelsen anför vidare:

Beträffande de hygieniska problem av enahanda natur som möter vid våra vägar har medicinalstyrelsen bland annat i sin senaste tryckta årsberättelse särskilt betonat riskerna för smittspridning av mag- och tarmsmitta från människors uttömningar. Härvid har framhållits, att ett stort behov framträder av lämpliga sanitära anordningar i anslutning till rast- och parkeringsplatser vid åtminstone de stora trafiklederna ävensom av en effektiv tillsyn och skötsel av förefintliga dylika anordningar.

Den eftersläpning på området, som hittills varit rådande i många delar av landet, har i stor utsträckning berott på att det icke författningsmässigt fastställts, vilka myndigheter som skall svara för att lämpliga sanitära anordningar kommer till stånd samt fortlöpande skötes och tillses. Det är förklarligt att de kommunala myndigheterna i många fall tvekat att organisatoriskt och ekonomiskt medverka till åtgärder, som huvudsakligen tillgodoser andra än invånarna i den egna kommunen.

I skrivelse den 11 juni 1959 till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har medicinalstyrelsen hemställt, att nämnda ämbetsverk ville snarast möjligt föranstalta om erforderliga åtgärder för tillgodoseendet av det alltmer trängande behovet av lämpliga sanitära anordningar vid parkeringsplatser o. d. vid de stora trafiklederna samt av en effektiv tillsyn och skötsel av förefintliga dylika anordningar.

Medicinalstyrelsen rekommenderar under hänvisning till det ovan anförda, i vad gäller en allsidig undersökning av samtliga hithörande frågor, att en särskild utredning tillsättes. Begränsas utredningsuppdraget till det i motionen åsyftade kan det ifrågasättas, om icke en sådan snabb prövning skulle kunna uppdragas åt medicinalstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i förening, därest möjlighet lämnas öppen för dessa att vid behov förstärka ett arbetslag med särskilda experter.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redogör bl. a. för redan vidtagna åtgärder och framhåller, att på styrelsens initiativ redan år 1955 bildats en samarbetskommitté — benämnd servicekommittén — i syfte att på bredare basis få till stånd en mera aktiv verksamhet för bekämpande av nedskräpningen utmed vägarna. I kommittén ingår representanter från, förutom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, motororganisationerna, Svenska naturskyddsföreningen, Svenska omnibusägareförbundet, Svenska petroleuminstitutet, Svenska turistföreningen samt Skid- och friluftsförbundet.

Styrelsen anför vidare.

Kommittén har främst sett som sin uppgift att till trafikanternas tjänst medverka eller stimulera till vidtagande av vissa serviceåtgärder såsom uppsättning av sopkärl, hänvisningsskyltar till toaletter m. m. Vidare har

genom kommittén propaganda bedrivits mot nedskräpningen. Denna har via TV, radio och press riktats direkt till allmänheten, men därjämte har årligen genom hänvändelse till landets samtliga skolor försök gjorts att även påverka skolbarnen. Under de år kommittén verkat har vidare en affischkampanj bedrivits för att få allmänheten mera intresserad av större renlighet på rastplatserna. Sålunda har varje år en särskild affisch med motiv som anspelat på nedskräpningen distribuerats i en upplaga av ca 60 000 exemplar för uppsättning på allmänna platser.

Parallellt med de åtgärder som sålunda bedrivits för att påverka allmänheten till större renlighet på rastplatserna har väg- och vattenbyggnadsverket låtit sätta upp sopkärl på dessa, där bilisterna har möjlighet att lägga ifrån sig skräp och avfall som uppkommit i samband med resan. Tyvärr har många funnit lämpligt att mer eller mindre regelbundet utnyttja vissa av dessa sopkärl för annat avfall, än som uppstår i samband med resorna.

Väg- och vattenbyggnadsverket har vidare låtit utföra en inventering av möjligheterna att utmed de större vägarna finna toaletter, till vilka allmänheten kan hänvisas. Genom samarbete med bl. a. bensinbolagen via Svenska petroleuminstitutet har ett stort antal sådana toaletter upplåtits för allmänheten. Till dessa hänvisas allmänheten genom särskilda skyltar på rast- och parkeringsplatserna. För att göra rastplatserna trivsamma har väg- och vattenbyggnadsverket även på dessa satt upp bord och bänkar, där rastande bilister kan slå sig ned. Som framgår av det här anförda har olika åtgärder vidtagits för att på rast- och parkeringsplatser utmed de större vägarna skapa och bibehålla trivsel för de rastande. Inom den förenämnda servicekommittén prövas kontinuerligt de uppslag till ytterligare åtgärder, som i detta syfte kommer fram.

Utskottet

Förhållandena vid rastplatserna vid de allmänna vägarna och anordningarna beträffande toaletter utmed de större trafiklederna är i många fall långt ifrån tillfredsställande från hygieniska synpunkter och i fråga om ordning och trivsel. Som framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ovan lämnade redogörelse pågår verksamhet i samråd mellan myndigheterna och vissa organisationer för att åstadkomma bättre förhållanden. En väsentlig brist är emellertid uppenbarligen att bestämmelser saknas om hur underhåll och tillsyn av rastplatserna och deras omgivning samt om hur ordnandet av toaletter skall ske och om vilken myndighet som skall handha dessa frågor. Utskottet finner rådande förhållanden motivera att spörsmålen här om upptages till prövning på sätt Kungl. Maj:t kan finna lämpligt.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 326 och II: 394 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om prövning av de i motionerna berörda frågorna.

Stockholm den 10 april 1962

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Carl Albert Anderson, Sörlin, Axel Emanuel Andersson, Hellebladh, Ringaby*, Tage Johansson, Nord*, Schött*, Eric Peterson och Gunnar Pettersson;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Jacobsson i Sala*, Hamrin i Jönköping*, fru Thunvall, herrar Lundmark*, Björkänge, Keijer*, Börjesson i Glömminge*, fröken Anderson i Lerum*, fru Hörnlund* och herr Edlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.